

OKUL YEMEKLERİ KOALİSYONU PARTNER TOPLANTISI

*Mart 2024
Toplantı Notları*

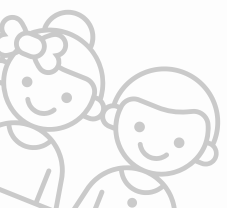

Sunuş

Derin Yoksulluk Ağı olarak, sayıları 20 milyona yaklaşan ülkemiz öğrencilerinin temel bir hak olan ve an itibariyle dünyada 418 milyon çocuğun erişebildiği ücretsiz ve sağlıklı okul öğünlerine erişmesi yolunda önemli bir eşik olacağını düşündüğümüz uluslararası Okul Yemekleri Koalisyonuna ülkemizin katılması için farkındalık yaratma çalışmalarına 2021-2022 eğitim-öğretim yılında başladık. Bu kapsamda, yoksullukla ve çocuk açlığıyla mücadele, beslenmeyi öğrenme, öğün garantisi, sağlık eşitliğini sağlama, okul terkini önleme ve uzun vadeli refahı koruma gibi bir çok katkısı olan ve özellikle kız çocuklarını okulda tutarak toplumsal cinsiyet eşitliğini teşvik etmenin önemli bir yolu olduğunu savunduğumuz Okul Yemekleri Koalisyonuna Şubat 2024 itibariyle Derin Yoksulluk Ağı olarak üye olduk. Üyeliğimizle beraber koalisyonun faaliyetlerine dair düzenli aktarımlarda bulunmak amacıyla hazırladığımız bu bilgi notunu sizlerle paylaşıyoruz.

Sevgiyle ve dayanışmayla,

Derin Yoksulluk Ağı
26 Mart 2024

Okul Yemekleri Koalisyonu Nedir?

2021'de COVID-19 salgını tüm hızıyla devam ederken milyarlarca çocuk okula gidemiyor, yoksulluk artıyor ve gıda tedarik zincirleri sekteye uğruyordu. Bu krizlerin birbirine bağlantılı etkileri karşısında hükümetler acil çözümler aramaya koyuldu. Bu kritik dönemde, School Meals Coalition (SMC) dezavantajlı çocuklara besleyici gıdalar sağlamaya ve bu şekilde aileleri ve toplulukları desteklemeye yönelik güçlü ve uygun maliyetli bir çözüm olarak öne çıktı. Okul yemekleri programları dünya genelinde 418 milyon çocuğa ulaşmaktadır ve bu programların yıllık toplam maliyeti 30 milyar dolardır.

Koalisyonun Rolü

- Hükümetlerin ulusal taahhütlerde bulunmasını kolaylaştırır ve teşvik eder.
- Ülkeler arası bilgi alışverişi ve bölgesel iş birliğini teşvik eder.
- Ortaklar, hükümetlerin taahhütlerini yerine getirmesine yardımcı olur.
- Programı başarıyla gerçekleştirecek devlet kurumlarının birbirleriyle ve diğer bileşenlerle koordinasyonunu sağlar.

Koalisyonun Yapısı

- BM Dünya Gıda Programı (WFP) tarafından yönetilen bir Görev Gücü
- Bir sekretarya

Koalisyonun Faydaları

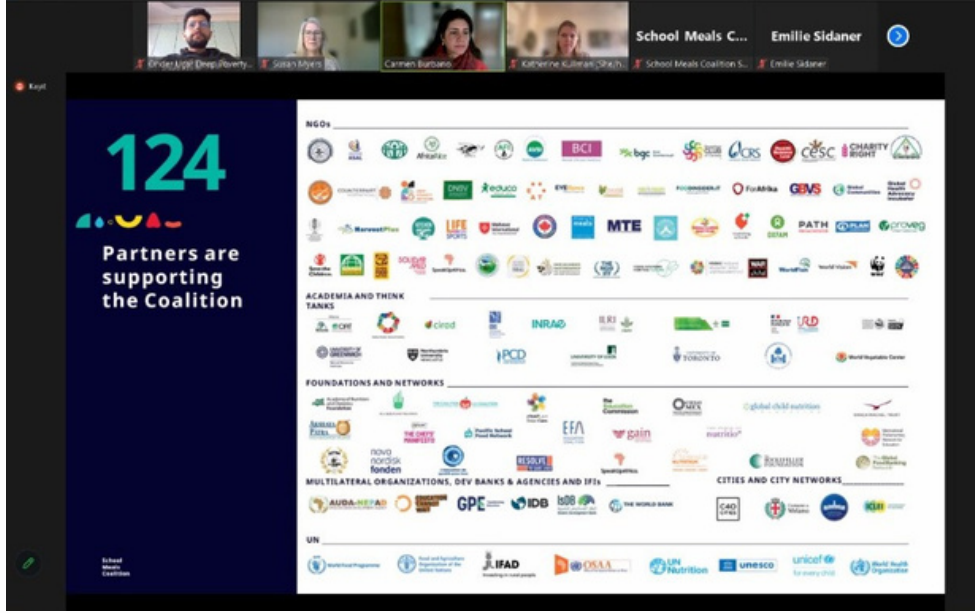
- Çocuklara sağlıklı, besleyici ve sürdürülebilir gıda sağlar.
- Eğitime erişimi ve öğrenmeyi artırır.
- Yerel ekonomileri güçlendirir.
- Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmaya yardım eder.

Koalisyonun Hedefi

- 2030 yılına kadar her ilkokul öğrencisine sağlıklı, besleyici ve sürdürülebilir okul yemeği sunmak.

Okul Yemekleri Koalisyonu Partner Toplantısı

Bazı güncel veriler:

- Artan Erişim: Okul yemeği programlarının ulaştığı çocuk sayısı dünya genelinde 388 milyondan 418 milyona yükseldi.
- Finansal Büyüme: Okul yemekleri için dünya geneli finansmanı 5 milyar dolar artarak 43 milyar dolardan 48 milyar dolara çıktı.
- İş Yaratma: Okul yemekleri programları sayesinde tahminen 4 milyon doğrudan istihdam yaratılmıştır.
- Artan Yatırım: Düşük gelirli ülkelerde okul yemekleri programlarına yönelik iç finansmanda %15'lik bir artış görülmüştür.

Ulusal taahhütlerle ilgili bilgiler:

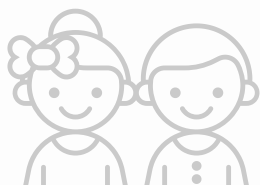
- Şu ana dek ülkeler tarafından Koalisyon'a 39 ulusal taahhütte bulunulmuştur ve bunların tümü web sitesinde kamuya açıktır.
- Afrika ülkeleri sunulan taahhütlerin sayısında başı çekmektedir.
- Taahhütler çeşitli alanları kapsamaktadır. Ülkeler hangi alanlara odaklanacaklarını seçebilmektedir.
- Bazı ülkelerin iddialı, ölçülebilir, spesifik, ulaşılabilir ve zamana bağlı (SMART) hedefler belirlemesiyle birlikte taahhütlerin kalitesi değişiklik göstermektedir.
- Toplantıda Kenya'nın iddialı ve somut taahhütleri olduğundan bahsedilmiştir. Kenya'nın taahhüdü program genişletme, kalite iyileştirme, ev-okul bağlantıları, okul beslenmesi, yerel satın alma ve diyet kalitesi ile beslenme kılavuzlarına odaklanma bakımından örnek teşkil etmektedir. Hatta bazı taahhütler temiz yemek pişirme gibi altyapı iyileştirmelerini de kapsamaktadır.
- Bangladeş, Gambiya, Fransa, Finlandiya ve Sri Lanka'dan da etkileyici taahhütler gelmiştir.

Küresel Etkinlikler - Bir Vitrin Fırsatı:

- Küresel etkinliklerin ülkelerin okul yemekleri programlarındaki başarılarını sergilemeleri ve böylece yeni taahhütlerin teşvik edilmesi için değerli platformlar sağladığından bahsedilmiştir.

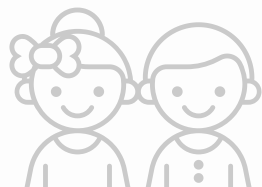
Örnekler:

- Paris'teki Küresel Zirve taahhütlerin sayısını önemli ölçüde artırmıştır.
- Yakın zamanda düzenlenen Afrika Okul Besleme Günü'nde yeni bir taahhüt duyurusu yapılmıştır.

Okul Yemekleri Koalisyonu'nun 2024 Öncelikleri:

- Fransa'dan Lassina Koné, Görev Gücü tarafından onaylanan 2024 önceliklerini sundu. Koné, Görev Gücü ve ortaklar arasındaki iş birliğinin ilerlemesini sürdürmek ile Koalisyon içi dinamizmin sağlanmasının teşviki arasında bir denge kurmanın önemini vurguladı.
- Öncelikler:
 - Etkinlikler için ortak eylem: Ortaklar, ülkeleri okul yemeği programlarına yönelik taahhütlerini yerine getirmelerinde, güncellemelerinde destek olmak amacıyla; yaklaşan küresel etkinliklerden yararlanmaya teşvik etmektedir. Bu etkinlikler, ülkelerin başarılarını sergilemeleri için değerli platformlar sağlamaktadır.
 - Başarı hikayeleri: Koalisyon, Paris'teki Küresel Zirvede sergilendiği gibi, taahhütlerini yerine getiren ülkelerin hikayelerini vurgulamayı hedeflemektedir. Bununla ilgili Koné, kilit hedefin sonuçları toplu olarak göstermek olduğunun altını çizdi. Kenya'da yapılacak olan toplantı bu etkiyi sergilemek için bir fırsat olarak görülüyor.

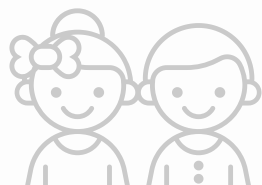
COP28'de Başarı:

- Toplantıda Koalisyonun COP28'deki varlığı ve etkisi vurgulanmış, ortaklarla (yardım kuruluşları ile UNICEF ve GPE gibi kurumlar) iş birliğinin önemi belirtilmiştir.
- Koalisyonun COP28'deki varlığı, Helsinki Bakanlar Toplantısı'nda başlayan tartışmaların ardından Koalisyonun iklim gündemine ilk girişi olarak işaretleniyor.
- Koalisyonun buradaki önemli bir başarısı UAE Deklarasyonu'yla ortaya koyulan Sürdürülebilir Tarım, Dayanıklı Gıda Sistemleri ve İklim Eylemi'ne okul yemekleri programlarının bir politika eylemi olarak dahil edilmesidir. Bu başarının arkasında Fransa ve diğer ülkelerin çabaları yatmaktadır.

Beyaz Bülten:

- Okul yemekleri programlarının gıda sistemlerini dönüştürme potansiyeli üzerine Beyaz Bülten'i tanıtan ortaklardan bahsedildi. Ortaklar arasında GPE, Norveç, Finlandiya, Rockefeller Vakfı ve araştırma konsorsiyumu yer alıyor.
- Beyaz Bülten'in devam eden görüşmelere göre sürekli güncellenen canlı bir doküman olduğundan bahsedildi.
- Devlet Başkanı Ruto önderliğindeki Kenya hükümetinin, Beyaz Bülten'in önerilerini benimseyen ilk hükümet olduğu belirtildi.

Diğer Ülkelerden Önemli Duyurular:

- Burundi hükümeti tarafından Bujumbura'da düzenlenen yakın tarihli Afrika Okul Yemekleri Günü'nden bahsedildi. Etkinlik, Afrika Birliği'nin 2024'ü "Eğitim Yılı" ilan etmesiyle de uyumluydu. Afrika Okul Yemekleri Günü geleneksel olarak Afrika Birliği tarafından Eğitim Komiseri Velocine önderliğinde düzenlenmektedir.
- Burundi: Devlet Başkanı okul yemeklerine taahhütlerini vurguladı ve 2032 yılına kadar evrensel kapsama ulaşma hedefini açıkladı.
- Orta Afrika Cumhuriyeti gelecek yılki etkinliğe ev sahipliği yapmak ve Koalisyonla katılmak istediğini dile getirdi.

- Liberya Koalisyonuna katıldığını duyurdu.
- Küresel Tarım Gıda Güvenliği Programı (GAFSP) Hong Kong'da okul yemeklerine fon tahsis etti.
- Çad küçük ölçekli çiftçilerle bağlantı kurma ve programa özel bir bütçe ayrılmasını gerekli kılan bir okul yemeği yasası benimseme konusunda taahhütlerde bulundu.
- Endonezya'nın yakında Okul Yemekleri Koalisyonuna katılacağı belirtildi. Endonezya'da seçilmiş başkan ile birlikte önümüzdeki yıl okul yemek programının tam olarak uygulanmasından önce pilot proje yürütülecek. Pilot proje yaklaşık 80 milyon çocuğu ve hamile kadını kapsayacak.

Şu an için Koalisyonun yaklaşımı şu şekilde:

- Taahhütleri kamuoyuna açıklamak: Ülkelerin taahhütlerini yayınlaması ve kamuoyuna duyurması bekleniyor. Bu sayede ülkelerin hesap verebilirliği sağlanıyor.
- Gönüllü raporlama: Ülkeler ilerleme durumlarını zirvelerde gönüllü olarak raporluyor. Koalisyon şu an için katı bir raporlama veya yaptırım mekanizması istemiyor. Daha çok ülkelerin birbirini teşvik etmesi ve birlikte hareket etmesi amaçlanıyor. Bu mekanizma daha önce Paris'te uygulandı. Bir sonraki fırsat ise 2025'te Brezilya'da düzenlenecek zirve olacak.
- Karşılıklı hesap verebilirlik: Ülkeler bölgesel toplantılarda birbirlerini sorumlu tutuyor ve birbirlerine hesap veriyorlar. Bu toplantılarda ülkeler taahhütlerini tartışabiliyor, destek alabiliyor ve zorlukları nasıl aşacaklarını konuşabiliyor.

Sürdürülebilir Finansman Girişimi (SFI):

- SFI, 2022 yılında Okul Yemekleri Koalisyonunun bir girişimi olarak kuruldu.
- SFI, düşük ve alt orta gelirli ülkelere odaklanarak okul yemek programları için çok yıllık finansman fırsatları belirlemeye yardımcı olmak için hükümetler ve donörlerle birlikte çalışıyor.
- SFI, analiz, eylem ve genişletme olmak üzere 3 çalışma alanında faaliyet gösteriyor.

SFI'nin 2024 Faaliyetleri:

- SFI, bu yıl 6 ülke hükümeti ile birlikte çalışıyor.
- SFI şu anda Kenya için kamu finansmanı seçeneklerini değerlendiriyor, adalete yönelik çözüm yolları öneriyor ve fon açığının analiz ediyor.
- SFI, bu çalışmalar için ulusal ve bölgesel kamu finansmanı uzmanlarına ihtiyaç duymaktadır. Ortaklar grubunun bu alanlarda ve ülkelerde değerli bilgiye sahip olduğunun farkındadır. Bu doğrultuda SFI, ortaklardan destek talep etmektedir.
- SFI ayrıca 2025 ve sonrasında birlikte çalışacağı ülkeleri aramaktadır ve Okul Yemekleri Koalisyonu üyesi olup bu konuya ilgi duyan ülkelerle iş birliği yapmak için isteklidir.

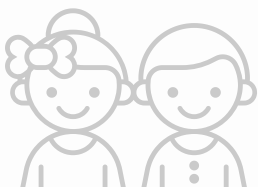
Koalisyonun Yeni Girişimi: Şehirler Geleceği Besliyor (Cities Feeding the Future)

Girişimin Amaçları:

- Belediyelerin okul yemekleri programlarını uygulamadaki rolünü güçlendirmek.
- Belediyelerin kendi aralarındaki ve ulusal hükümetlerle bağlantılarını kolaylaştırmak.
- Yerel düzeyde karar alma süreçlerini desteklemek.

Girişimin Faaliyetleri:

- Savunuculuk: Farklı konularda en iyi uygulamaları sergileyen şampiyon belediye başkanları seçilecek.

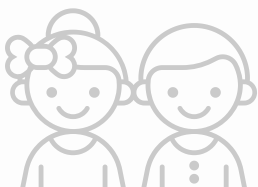
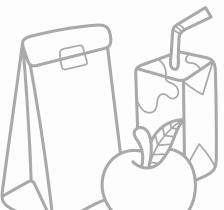
- Ulusal diyaloglar: Gerektiğinde şehirler ve ulusal hükümetler arasındaki boşluğu kapatmaya çalışılacak.
- Teknik çalıştaylar: Avrupa, Afrika ve Asya-Pasifik'teki şehirler için etkinlikler düzenlenecek. Pilot projeler başlatmak isteyen şehirlere fizibilite çalışmaları geliştirilecek.

Gürcistan'da Okul Yemekleri Programı

Savunuculuğu:

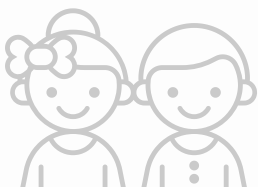
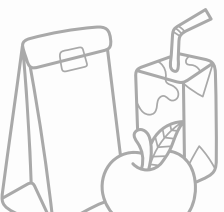
Gürcistan'daki Eğitim Koalisyonu son birkaç yıldır okul yemekleri programının ülkede uygulanması için aktif olarak savunuculuk yapıyor.

- Eğitim Koalisyonu farkındalık yaratmaya yönelik kampanyalar başlatmıştır.
- 2022 yılında Milli Eğitim Bakanlığı konuyu ele almaya başlamıştır ve UNICEF de sürece aktif olarak dahil olmuştur. 2023 yılında Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Yemekleri Koalisyonuna katılmıştır.
- Okul yemekleri programı hem toplum hem de bakanlık için en öncelikli projelerden biri haline gelmiştir.
- Medya ilgisinin programın başarısında önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir.
- 14 Mart'ta Gürcistan'da ilk kez Uluslararası Okul Yemekleri Günü kutlanacak. Yoğun ilgi nedeniyle etkinlikler tek günde gerçekleştirilemeyeceğinden "Okul Yemekleri Haftası" düzenlenmesine karar verilmiştir.

Uluslararası Okul Yemekleri Günü (World Vision)

- Birkaç hafta önce New York'ta sivil toplum kuruluşlarının küresel süreçlere nasıl dahil olabileceği konusunda bir toplantı gerçekleştirildi. Bu süreçler arasında BM Yüksek Seviyeli Siyasi Forum, gönüllü ulusal gözden geçirmeler ve Geleceğe Dönük Zirve yer alıyor.
- World Vision ekibi "daha fazlası bir öğünden" teması etrafında sosyal medya paylaşımları hazırladı. Bu paylaşımlar sivil toplum kuruluşları için uygun içerikler sunuyor.
- Yakında paylaşılacak olan sosyal medya paketi çeşitli sivil toplum örgütlerinin kullanabileceği çeşitli materyaller, mesajlar ve araçlar içerecek.
- Herkesi Uluslararası Okul Yemekleri Günü'nde sivil toplum kuruluşlarını harekete geçirmeye davet ediyoruz.

Sonuç

Derin Yoksulluk Ağı olarak bir süredir kampanyalar ve çağrılar ile sürdürdüğümüz öğrencilerimizin okullarda beslenme hakkının savunusuna, Okul Yemekleri Koalisyonunun ülkemiz öğrencileri için taşıdığı önemi vurgulamak amacıyla sunduğumuz bu bilgi notumuz ile devam ediyoruz. Türkiye'nin Okul Yemekleri Koalisyonuna katılmasının, sayıları 20 milyona yaklaşan öğrencilerimizin temel hakkı olan ücretsiz ve sağlıklı okul öğünlerine erişimini güvence altına alma yolunda önemli bir eşik olacağına inanıyoruz. Çocuklarımızı okullarda sağlıklı ve düzenli besleyebilmemiz, sadece onların fiziksel ve zihinsel gelişimine olumlu katkıda bulunmak demek değildir. Bu, aynı zamanda:

- toplum sağlığını güçlendirmek,
- yoksulluk şartlarındaki çocuklara eğitimde daha adil bir başlangıç yapma şansı tanımak,
- toplumsal cinsiyet eşitliğine katkıda bulunmak,
- çevresel ve ekonomik kalkınmayı desteklemek anlamına gelmektedir.

Bu anlamda tüm özneleri, Türkiye'nin Okul Yemekleri Koalisyonuna katılması yolunda çaba sarf etmeye davet ediyoruz.

Çocuklarımıza sağlıklı, dengeli, yeterli ve eşit öğünler için dayanışmaya!

